

1994

۱۳۸۰ / ۹ / ۱۰

کتابخانه اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی

پایان نامه:

برای دریافت درجه کارشناسی ارشد

در رشته روانشناسی تربیتی

موضوع:

بررسی رابطه بین سبکهای اسنادی و انگیزه پیشرفت با پیشرفت تحصیلی
در میان دانش آموزان سال دوم رشته ریاضی دبیرستانهای دولتی شهر
اراک در سال تحصیلی ۸۰-۱۳۷۹

استاد راهنما:

جناب آقای دکتر ولی... فرزاد

استاد مشاور:

جناب آقای دکتر علیرضا مرادی

بزهنگار:

علیرضا زارعی

مهرماه ۱۳۸۰

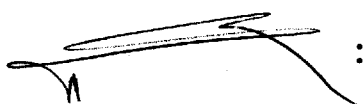
۳۶۹۲۱

باسمه تعالی

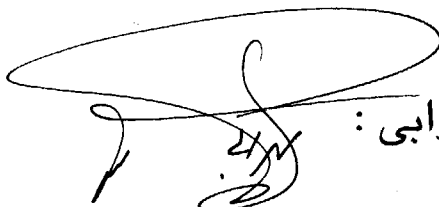
این پایان نامه روز چهارشنبه بیست و پنجم مهرماه ۱۳۸۰ تحت عنوان: بررسی رابطه بین سبکهای اسنادی وانگیزه پیشرفت با پیشرفت تحصیلی در میان دانش آموزان سال دوم رشته ریاضی شهر اراک در سال تحصیلی ۱۳۷۹-۸۰ در حضور هیات داوران مطرح شد و پس از دفاع با درجه عالی و نمره ۱۸ مورد تصویب قرار گرفت.

هیات داوران:

۱- استاد راهنما جناب آقای دکتر ولی ا... فرزاد:

۲- استاد مشاور جناب آقای دکتر علیرضا مرادی:

۳- استاد داور سرکار خانم دکتر پروین کدیور:

۴- استاد داور جناب آقای دکتر فرامرز سهرابی:

۵- مدیر گروه و نماینده شورای تحصیلات تکمیلی: ^ف (۶۶۲) _{ر.م.ف}

تقدیم به:

فرشتگان مهر:

پدرم آنکه نغمه عطوفت جاری ساخت.

مادرم آنکه زمزمه عشق سراپید.

و

همسرم آنکه طمانینه خاطر بود.

تقدیم به:

**استاد فرزانه‌ام جناب آقای دکتر فرزاد که به
جای اندیشه‌ها، اندیشیدن را به من
آموختند.**

تقدیم به:

**دریای مهر و محبت خواهران و برادران عزیز
و مهربانم.**

تقدیر و تشکر

حمد و سپاس خداوندی را که عشق به آموختن را در فطرت انسان به ودیعه نهاد و توسط پیامبران آدمی را از وجود آن آگاه نمود؛ شکرزار خالق هستیم و از او می‌خواهیم در بکارگیری آموختهایمان در طریق صواب^{عنایت} فرماید:

اکنون که این رساله به انجام رسیده بر خود فرض می‌دانم تا والاترین مراتب سپاس خویش را به محضر تمامی استادان و آموزگاران فرزانه‌ای که در طول دوران تحصیل از الطاف خالصانه آنها بهره‌مند بوده‌ام ابراز نمایم.

تشکر و سپاس خالصانه خود را تقدیم جناب آقای دکتر فرزند که محضرش مکتبی است از انسانیت و مکارم اخلاق می‌نمایم که با راهنماییهای ارزنده خویش موجبات شکل‌گیری این رساله را فراهم نمودند.

تشکر و سپاس عمیق خود را تقدیم جناب آقای دکتر مرادی و سرکار خانم دکتر شهرآرای می‌نمایم که نظرات سازنده‌شان این پژوهش را به اتمام رسانید.

قدردان زحمات اساتید بزرگوارم سرکار خانم دکتر کدیور و جناب آقای سهرابی می‌باشم که زحمت داوری این پایان‌نامه را بر عهده داشتند.

سپاسگزار زحمات همسر عزیز و مهربانم می‌باشم که زحمات تنظیم پرسشنامه را بر عهده گرفتند و در تمامی طول مدت انجام پایان‌نامه همواره مشوقم بودند.

برخود لازم می‌دانم که قدردان زحمات خواهر خوب و مهربانم، سرکار خانم محبوبه زارعی باشم که در اجرای پرسشنامه‌های پژوهش، زحمات بسیاری را متقبل گردیدند.

همچنین برخود لازم می‌دانم که مراتب سپاس عمیق خود را نسبت به تمامی عزیزانی که در شکل‌گیری این پایان‌نامه نقش داشتند از جمله مسئولین محترم اداره کل آموزش و پرورش استان مرکزی، مسئولین محترم موسسه تاپی آزادگان، خانمها حسینجانی و صهرایی و دیگر عزیزانی که به نوعی اینجانب را یاری دادند - ابراز نمایم.

چکیده:

این پژوهش تحت عنوان «بررسی رابطه بین سبکهای اسنادی و انگیزه پیشرفت با پیشرفت تحصیلی در دانش‌آموزان سال دوم رشته ریاضی شهر اراک» در سال تحصیلی ۸۰-۱۳۷۹ انجام شد.

هدف این پژوهش، بررسی رابطه انگیزه پیشرفت با پیشرفت تحصیلی، بررسی رابطه سبکهای اسناد با پیشرفت تحصیلی و در نهایت بررسی رابطه بین انگیزه پیشرفت و سبکهای اسناد با پیشرفت تحصیلی بوده است.

جامعه پژوهشی عبارت از کلیه دانش‌آموزان دختر و پسر سال دوم رشته ریاضی شهر اراک^{پرو} (از جامعه فوق، ۳۸۰ نفر (۱۷۰ نفر دختر و ۲۱۰ نفر پسر)، از طریق نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای به عنوان نمونه تحقیق انتخاب شدند. برای جمع‌آوری داده‌های مربوط به انگیزه پیشرفت، از مقیاس «انگیزش تحصیلی» رابرت ولرند و همکاران (۱۹۹۵) و برای جمع‌آوری داده‌های مربوط به سبکهای اسنادی از «پرسشنامه سبکهای اسنادی» پیترسون و سلیگمن (۱۹۸۲) استفاده شد. داده‌های مربوط به پیشرفت تحصیلی (معدل کل، نمره درس ریاضیات ۴ و نمره درس ادبیات ۴) نیز از کارنامه تحصیلی دانش‌آموزان استخراج شد.

جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS، روشهای آماری توصیفی از قبیل میانگین، انحراف معیار و ضریب همبستگی گشتاوری پیترسون مورد استفاده قرار گرفت. تحلیل آماری داده‌ها نشان داد:

بین انگیزه پیشرفت و پیشرفت تحصیلی (معدل کل، نمره درس ریاضیات ۴ و نمره درس ادبیات ۴) در هر دو جنس رابطه‌ای مثبت و معنی‌دار وجود دارد. بین سبکهای اسناد برای حوادث خوب و حوادث بد در ابعاد درونی - بیرونی، کلی - اختصاصی و پایدار - ناپایدار با

پیشرفت تحصیلی (معدل کل، نمره درس ریاضیات ۴ و نمره درس ادبیات ۴) رابطه‌ای مشاهده نشد. بین انگیزه پیشرفت و سبکهای اسناد برای حوادث خوب در ابعاد درونی، بیرونی، کلی - اختصاصی و پایدار - ناپایدار رابطه مثبت و معنی‌دار و بین انگیزه پیشرفت با سبکهای اسناد برای حوادث بد در بعد درونی - بیرونی رابطه منفی و معنی‌دار مشاهده شد ولی بین انگیزه پیشرفت با سبکهای اسناد برای حوادث بد در ابعاد پایدار - ناپایدار و کلی - اختصاصی رابطه‌ای مشاهده نگردید.

فهرست مطالب

فصل اول:

۱	مقدمه:
۴	بیان مسأله:
۹	متغیرهای پژوهش:
۹	الف: متغیرهای پیشین:
۹	ب: متغیر ملاک:
۱۰	اهمیت و ضرورت پژوهش:
۱۰	اهداف کلی:
۱۱	فرضیه‌های تحقیق:
۱۱	تعریف مفاهیم:
۱۱	الف) پیشرفت تحصیلی:
۱۱	تعاریف نظری:
۱۲	تعریف عملیاتی:
۱۳	ب) سبکهای اسنادی:
۱۳	۱- تعریف نظری:
۱۳	۱-۱) اسناد درونی - بیرونی:
۱۳	۱-۲) اسناد کلی - اختصاصی:
۱۳	۱-۳) اسناد پایدار - ناپایدار:
۱۳	۲) تعریف عملیاتی:
۱۴	۲-۱) اسناد درونی - بیرونی:
۱۴	۲-۲) اسناد کلی - اختصاصی:
۱۴	۲-۳) اسناد پایدار - ناپایدار:
۱۴	ج) انگیزه پیشرفت:
۱۴	تعاریف نظری:
۱۵	تعریف عملیاتی:

فصل دوم:

۱۷	مقدمه
۱۷	تعاریف:
۱۸	شاخصهای پیشرفت تحصیلی:
۲۳	عوامل موثر در پیشرفت تحصیلی:
۲۹	تفاوتهای جنسی و پیشرفت تحصیلی:
۳۳	سبکهای اسنادی:
۳۳	مقدمه:
۳۵	تعاریف سبکهای اسنادی:
۳۶	تاریخچه نظریه اسنادها:
۴۰	نظریه سه بعدی واینر:
۴۱	الگوی تعدیل شده نظریه واینر:
۴۲	رابطه بین سبکهای اسنادی، انگیزه پیشرفت و پیشرفت تحصیلی:
۴۷	اسناد و جنس:
۵۵	انگیزه پیشرفت:
۵۵	تعاریف انگیزه پیشرفت:
۵۶	مقدمه و بحثهای نظری:
۶۳	تفاوتهای جنسی و انگیزه پیشرفت:

فصل سوم:

۶۸	مقدمه:
۶۸	جامعه آماری:
۶۸	نمونه و روش نمونه گیری:
۶۹	روش تحقیق:
۷۰	ابزارهای جمع آوری اطلاعات:
۷۰	۱- پرسشنامه سبکهای اسنادی:
۷۱	روایی:

۷۳	پایایی:
۷۳	۲- مقیاس انگیزش تحصیلی (AMS):
۷۶	روایی:
۷۷	پایایی:
۷۷	الف) باز آزمایی:
۷۸	ب) همسانی درونی (آلفای کراباخ):
۷۸	۳- پیشرفت تحصیلی:
۷۹	روش جمع آوری داده‌ها:
۸۱	روش آماری تجزیه و تحلیل داده‌ها:

فصل چهارم:

۸۳	تجزیه و تحلیل داده‌ها:
۸۳	الف) تحلیل توصیفی:
۸۵	ب) تحلیل استنباطی:

فصل پنجم:

۹۱	نتیجه‌گیری و بحث
۱۰۱	محدودیت‌های پژوهش:
۱۰۳	پیشنهادات:
۱۰۳	الف) پیشنهادات برای تحقیقات آینده:
۱۰۳	ب: پیشنهادات کاربری:
۱۰۳	پیشنهادات به معلمان:
۱۰۴	ج) پیشنهادات به والدین:
۱۰۶	منابع فارسی:
۱۰۶	الف) کتب:
۱۰۸	ب) پایان نامه‌ها:
۱۱۱	منابع انگلیسی:
۱۱۵	چکیده:

دسترسی به
 الف: پرسشنامه سنجش انگیزش
 ب: مقیاس انگیزش تحصیلی

فهرست جداول

- شکل ۱-۲: تصویری از طبقه بندی سه بعدی واینر ۴۰
- شکل ۲-۲: چهار اسناد علی و ابعاد آنها ۴۵
- شکل ۳-۲ اهداف پیشرفت و رفتار پیشرفت ۵۰
- جدول ۱-۳: تعداد افراد جامعه و افراد نمونه به تفکیک ناحیه و جنس ۶۹
- جدول ۲-۳: همبستگی بین نمرات BDI و ASQ در بیماران افسرده یک قطبی و دو قطبی ۷۲
- جدول ۳-۳ دبیرستانهای منتخب و تعداد دانش آموزان نمونه هر یک ۸۰
- جدول ۱-۴ شاخصهای آماری مربوط به متغیر پیشرفت تحصیلی ۸۳
- جدول ۲-۴ شاخصهای آماری مربوط به متغیر سبکهای اسناد ۸۴
- جدول ۳-۴ شاخصهای آماری مربوط به متغیر انگیزه پیشرفت ۸۵
- جدول ۴-۴ ماتریس همبستگی بین متغیرهای تحقیق ۸۶

فصل اول

مقدمه:

آموزش و پرورش در تمامی کشورهای دنیا اهمیت بسزایی دارد. این امر به دلیل آموزش و تعلیم نیروهای مورد نیاز بخشهای مختلف جامعه می‌باشد. در بحث از آموزش و پرورش، مفاهیم «پیشرفت تحصیلی» و «افت تحصیلی» به میان می‌آید. از پیشرفت تحصیلی به عنوان یکی از ابعاد پیشرفت در نظام آموزش و پرورش، مفهوم «انجام تکالیف و موفقیت دانش‌آموزان در گذراندن دروس یک پایه تحصیلی مشخص» یا «موفقیت دانش‌آموزان در امر یادگیری مطالب درسی» مستفاد می‌شود.

وجه مخالف پیشرفت تحصیلی، «افت تحصیلی» است که یکی از معضلات نظام آموزشی می‌باشد که خود را به شیوه‌های گوناگون مانند عدم موفقیت دانش‌آموزان در دستیابی به اهداف مقاطع تحصیلی مربوطه، مردودی و تکرار پایه‌های تحصیلی، ترک تحصیل زود درس و بیکاری و بلا تکلیفی نشان می‌دهد (پور شافعی، ۱۳۷۰).

پیشرفت تحصیلی در گرو عوامل بی‌شماری است که می‌توان آنها را در دو مقوله کلی، عوامل مربوط به «تفاوت‌های فردی» و عوامل مربوط به «مدرسه و نظام آموزش و پرورش» بررسی نمود. «تفاوت‌های فردی» به ویژگی‌های شخصیتی از جمله انگیزش و سبک‌های اسنادی اشاره دارد. «مدرسه و نظام آموزش و پرورش» نیز به عوامل محیطی و بیرونی اشاره دارد. عوامل انگیزشی از جمله اسناد و انگیزه پیشرفت تحصیلی در این میان، اهمیت بسیاری دارند که در فصل دوم مفصلاً به آنها پرداخته خواهد شد.

اسناد از جمله مفاهیمی است که در چند دهه اخیر مورد توجه بسیاری از روانشناسان و متخصصان علوم اجتماعی قرار گرفته و در حیطه روانشناسی اجتماعی، شخصیت و انگیزش، مباحث و پژوهش‌های بسیاری را به خود اختصاص داده است (آلبرخت^۱ و همکاران،